

स्थानीय राजपत्र

खाँडादेवी गाउँपालिकाद्वारा प्रकाशित

खण्ड ३) माकादुम, रामेछाप, पुस २० गते, २०७६ साल (संख्या १२)

भाग २

खाँडादेवी गाउँपालिका

खाँडादेवी गाउँपालिकाको गाउँ कार्यपालिकाले बनाएको तल लेखिए बमोजिमको कार्यविधि सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशन गरिएको छ।

ग्रामिण आँखा क्लिनिक संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७६

प्रस्तावना:

गाउँपालिकामा आँखा स्वास्थ्य सेवा संचालनको लागि तपशिलका बमोजिमको कार्यविधि तयार गरिएको छ ।

१. संक्षिप्त नाम र प्रारम्भ :

(क) यो नियमावलीको नाम खाँडादेवी गाउँपालिकाको ग्रामिण आँखा क्लिनिक संचालन तथा व्यवस्थापन कार्यविधि, २०७६ रहेको छ ।

(ख) यो कार्यविधि तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ ।

२. संस्थाको नाम: संस्थाको नाम “ग्रामिण आँखा क्लिनिक, खाँडादेवी” (अंग्रेजीमा: **Rural Eye Clinic, khandadevi**) रहनेछ ।

३. स्थान: आँखा क्लिनिक गाउँपालिकाको केन्द्रमा रहने छ ।

४. उद्देश्य: यस क्लिनिकले सर्वसाधारण जनताको पहुँचमा पुग्न सक्ने गरी आँखा सेवा प्रदान गर्नेछ ।

५. कार्यक्षेत्र: यस क्लिनिकको कार्यक्षेत्र सम्बन्धित गाउँपालिका भित्रका सबै वडाहरूमा आँखा सेवा सञ्चालन गर्नसक्नेछ ।

६. आधिकारिकता: यस क्लिनिकको कानुनी रूपमा सम्बन्धित गाउँपालिका र तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठानको शाखा सामुदायिक आँखा केन्द्रको सहकार्यमा सञ्चालन गरिनेछ, र यसको आफ्नै छाप र लेटरप्याडको साथै आर्थिक कारोवार गर्ने अधिकार हुनेछ ।

७. आँखा क्लिनिक सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको गठन :

यस क्लिनिक सञ्चालनको लागि ५ सदस्यीय सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समिति गठन गरिनेछ । उक्त समिति देहाय बमोजिमको हुने छ :

१. अध्यक्ष : गाउँपालिका प्रमुख वा प्रमुखले तोकेको वडा अध्यक्ष - १

२. सदस्य : स्वास्थ्य समिति संयोजक / प्राथमिक स्वास्थ्य केन्द्र प्रमुख - १

३. सदस्य : स्थानीय महिला समाजसेवी - १

४. सदस्य : इन्चार्ज सामुदायिक आँखा केन्द्र - १

५. सदस्य सचिव: क्लिनिक इन्चार्ज - १

सल्लाहकारहरू: यस आँखा क्लिनिकको सल्लाहकारहरू तपशिल अनुसार हुनेछन् ।

१. अध्यक्ष, जिल्ला सामुदायिक आँखा केन्द्र - १

२. प्रतिनिधि, बाह्य कार्यक्रम विभाग, तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठान - १

३. प्रमुख जिल्ला स्वास्थ्य कार्यालय - १

७. सञ्चालन समितिको काम कर्तव्य र अधिकार :

यस समितिको काम कर्तव्य र अधिकारहरु तपशिल अनुसार हुने छ :-

- क. आँखा क्लिनिक सञ्चालनको लागि पायक पर्ने स्थानमा आँखा क्लिनिकको लागि छुट्टै भवन, वा २ देखि ३ वटा कोठाको व्यवस्था गर्ने
- ख. प्रचलित ऐन नियमको अधिनमा रहि क्लिनिकमा कार्यरत जनशक्तिहरुको नियुक्ति, सेवा सुविधा निर्धारण र परिचालन गर्ने
- ग. क्लिनिकको आर्थिक कारोवार गर्ने साथै यस सम्बन्धमा नेपाल सरकारले तोकेको ऐन, नियम, नीति निर्देशन लगायत कानुनी दायित्वको बहन गर्ने
- घ. आन्तरिक तथा बाह्य स्रोतबाट संकलित रकमबाट क्लिनिक सञ्चालन गर्ने
- ङ. क्लिनिकमा आवश्यक पर्ने उपकरण, चश्मा तथा औषधीको लागि सामुदायिक आँखा केन्द्रसंग समन्वय गरि खरिद गर्ने
- च. क्लिनिकबाट सञ्चालन हुने कार्यक्रमहरुको निर्माण, सञ्चालन, अनुगमन तथा मुल्यांकन गर्ने
- छ. क्लिनिकको आत्मनिरर्भताको लागि आवश्यक भौतिक पूर्वाधार, क्लिनिक तथा कार्यरत कर्मचारीहरुको वृद्धि विकासको लागि श्रोत तथा साधनहरुको व्यवस्था गर्ने
- ज. तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठानको सामुदायिक आँखा केन्द्र र जिल्लाभित्र रहेका सम्बन्धित कार्यालय तथा स्वास्थ्य संस्थाहरुमा आँखा स्वास्थ्य सेवा सुधार गर्न आवश्यक समन्वय गर्ने
- झ. क्लिनिक सञ्चालनमा आएको बाधा अड्चन फुकाउने
- ञ. आँखा क्लिनिकको दैनिक प्रशासनिक, प्राविधिक, आर्थिक कार्यको अनुगमन तथा मुल्याङ्कन गर्ने
- ट. क्लिनिकमा भए गरेका प्रगति विवरण मासिक रूपमा सामुदायिक आँखा केन्द्र र सरोकारवाला निकायमा पठाउने
- ठ. क्लिनिकको आय व्ययको वार्षिक लेखा परिक्षण गरि उक्त लेखापरिक्षणबाट प्राप्त प्रतिवेदनमा छुलफल गरि आवश्यक सबै सरोकारवाला निकायहरुमा पठाउने ।
- ड. तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठान वा सामुदायिक आँखा केन्द्रलाई क्लिनिक अनुगमन तथा मुल्याङ्कन बापत वार्षिक रूपमा कुल आम्दानीको ५ प्रतिशत रकम प्रदान गर्ने
- ढ. आवश्यकता अनुसार समिति तथा सल्लाकारहरुको बैठक बोलाउने र भएका प्रगति विवरण तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठानको बाह्य कार्यक्रम विभागमा पठाउने

द. तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठान, सामुदायिक आँखा केन्द्रको कार्यक्षेत्र:- सामुदायिक आँखा केन्द्रका कार्यक्षेत्रहरु तपशिल अनुसारको रहने छ :

- क. क्लिनिक स्थापना गर्न एकपटकको लागि आवश्यक पर्ने सामग्री (Equipment) को व्यवस्था गर्ने
- ख. क्लिनिक स्थापना गर्नको लागि प्राविधिक सहयोग गर्ने
- ग. क्लिनिकले लिने सेवा शुल्कहरु निर्धारण गर्दा व्यवस्थापन समितिलाई आवश्यक सहजिकरण गर्ने
- घ. क्लिनिकको दैनिक गतिविधि (प्रशासनिक तथा आर्थिक) तथा लेखा परीक्षणबाट प्राप्त रिपोर्टको अनुगमन र मूल्याङ्कन गर्ने
- ङ. क्लिनिकको चश्मा, औषधी तथा अन्य सामग्री खरिद गर्दा सोको आपूर्तिको सहजिकरण गर्ने
- च. आवश्यक स्थानहरुमा बाह्य कार्यक्रमहरु सञ्चालन गर्ने
- छ. क्लिनिकको सेवा तथा कर्मचारीहरुको स्तर वृद्धिको लागि आवश्यक सहजिकरण गर्ने
- ज. कार्यक्रमको निरीक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने
- ञ. आँखा स्वास्थ्य अवस्थाका वारेमा जानकारी दिन अनुसन्धानात्मक कार्यहरु सञ्चालन गर्ने

९. गाउँपालिकाको कार्यक्षेत्र: गाउँपालिकाको कार्यक्षेत्रहरु तपशिल अनुसारको रहने छ :

- क. प्रचलित ऐन नियम अनुसार क्लिनिक सञ्चालनको लागि आवश्यक कर्मचारीको व्यवस्था गर्ने
- ख. क्लिनिक सञ्चालन खर्चको व्यवस्था गर्ने
- ग. क्लिनिकको सेवा तथा कर्मचारीहरुको स्तर वृद्धिको लागि आवश्यक सहजिकरण गर्ने
- घ. कार्यक्रमको निरीक्षण, अनुगमन तथा मूल्याङ्कन गर्ने
- ङ. नगरपालिका भित्र रहेका १८ वर्ष मुनिका बालबालिका, ६० वर्ष भन्दा माथिका तथा विपन्नलाई आँखा सेवाको लागि आवश्यक बजेटको व्यवस्था गर्ने
- च. आँखा क्लिनिकमा नेपाल सरकारको स्वास्थ्य विमा कार्यक्रम लागू गर्ने

१०. क्लिनिकले गर्ने कार्यहरु : देहाय अनुसारको कार्यहरु गर्ने छ :

- क. सबै जनताको पहुँचमा पुऱ्याउन सर्वसुलभ मुल्यमा गुणस्तरीय आँखा स्वास्थ्य सेवा प्रदान गर्ने

- ख. आँखा स्वास्थ्य सेवा कार्यक्रमलाई प्रवर्द्धन गर्न निरन्तर रूपमा समुदायको सहभागिता र सहकार्यलाई ग्राह्यता दिने
- ग. आँखा स्वास्थ्य सम्बन्धि विभिन्न कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
- घ. आँखा स्वास्थ्य सेवालार्ई प्रभावकारी रूपमा सञ्चालन गर्न आँखा सेवा प्रदायक तथा नेपाल सरकारको स्वास्थ्य संस्थासंग समन्वय गर्ने
- ङ. गुणस्तरीय आँखा स्वास्थ्य सेवालार्ई उच्च सेवातर्फ विस्तार गर्दै लाने
- च. क्लिनिकमा भईरहेको प्रगति विवरण आवश्यकतानुसार मासिक, त्रैमासिक, अर्ध-वार्षिक तथा वार्षिक रूपमा सम्बन्धित संस्थाहरूमा पठाउने

१०.१. आँखा क्लिनिकमा उपलब्ध हुने आँखा स्वास्थ्य सेवाहरू :

- क. विरामीको दृष्टि तथा चश्मा जाँच
- ख. विरामीको आँखा सम्बन्धी रोगहरूको परीक्षण तथा उपचार
- ग. आँखाको सामान्य शल्यक्रिया
- घ. सर्वसुलभ मुल्यमा औषधी तथा चश्माको बिक्री वितरण
- ङ. जटिल समस्या भएका विरामीहरूलाई थप सेवाको लागि नजिकको सुविधा सम्पन्न आँखा अस्पतालमा रेफर गर्ने
- च. आँखा रोग सम्बन्धी आकस्मिक सेवा प्रदान गर्ने

१०.२. अन्य सेवाहरू : आँखा क्लिनिकले तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठान, जिल्ला सामुदायिक आँखा केन्द्र तथा अन्य संघ संस्थाहरूसंग समन्वय गरी तपशील अनुसारको कार्यक्रमहरू सञ्चालन गर्नेछु :

- क. आँखा उपचार सेवाको पहुँच नपुगेको ठाउँहरूमा आँखा शिविर सञ्चालन गर्ने
- ख. विद्यालयहरूमा आँखा परीक्षण तथा आँखा स्वास्थ्य शिक्षा कार्यक्रम गर्ने
- ग. विभिन्न माध्यमहरूबाट आँखा सम्बन्धी जनचेतनामुलक कार्यक्रम गर्ने
- घ. समुदायमा आधारित स्वास्थ्य तथा अन्य सहकर्मीहरूलाई आँखा सम्बन्धी जनचेतना तथा क्षमता अभिवृद्धि गर्ने कार्यक्रम सञ्चालन गर्ने
- ङ. तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठान र सामुदायिक आँखा केन्द्रबाट लागु हुने आँखा स्वास्थ्य सम्बन्धी विभिन्न परियोजनाहरू सञ्चालन तथा समन्वय गर्ने ।

११. क्लिनिकको मानव संसाधन:

यस क्लिनिकमा तपशील अनुसारको जनशक्ति रहने छन्

क. अप्टिकल डिस्पेन्सर वा आई हेल्थ ओर्कर : १ जना

ख. नेत्र सहायकको periodic visit विरामी संख्याको आधारमा हुने छ

१२. क्लिनिकको भौतिक पुर्बधार: यस क्लिनिकको भौतिक पुर्बधार तपशिल बमोजिम हुनेछ :-

१. उपकरणहरु
२. फर्निचर
३. कोठाको संख्या र क्षेत्रफल
४. चशमा तथा सिसाहरु
५. औषधी
६. रिपोर्टको नमुना पत्र
७. आर्थिक कारोबारको नमुना पत्र

माथिको सम्पूर्ण विवरण तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठान बाह्य कार्यक्रम विभागले उपलब्ध गराउने छ ।

१३. आर्थिक कारोवार :

आँखा क्लिनिकको आन्तरिक सेवाहरु तथा बाह्य निकायहरुबाट संकलित रकम क्लिनिक सञ्चालन तथा व्यवस्थापन समितिको अध्यक्ष, सामुदायिक आँखा केन्द्र इन्चार्ज र क्लिनिक इन्चार्जको संयुक्त नाममा, तीन जनामध्ये कुनै दुई जना जसमा अध्यक्षको हस्ताक्षर अनिवार्यमा नगद भुक्तानी हुने गरी बैंक खाता सञ्चालन गरिने छ ।

१४. आवश्यक परेमा आँखा क्लिनिक सञ्चालनमा आर्थिक सहयोग गर्ने संस्थाको नाम समेत उल्लेख गर्न सकिनेछ ।

१५. व्यवस्थापन समितिले आँखा क्लिनिकको गतिविधि तथा कार्यक्रमहरुको आवश्यक समन्वय सामुदायिक आँखा केन्द्र र तिलगंगा आँखा प्रतिष्ठानको बाह्य कार्यक्रम विभागसँगको समन्वय तथा सहकार्यबाट गर्ने छ ।

१६. सरोकारवाला निकाय (Stakeholder) हरूबीच वार्षिक कार्ययोजना र प्रगति विवरणबारे गोष्ठी गरिनेछ ।

Annexes:

क. कोठाको संख्या तथा क्षेत्रफल :

Room 1 Reception, optical display & optical fitting Size: 15x20 feet	Room 2 Refraction & examination Size:10x15 feet
--	--

ख. उपकरणहरु :

SN	Description	Type of equipment	Company	Unit	Quantity	Remarks
1	Flash light	Medical	Local	Set	1	
2	Slit lamp	Medical	Indian	Set	1	
3	Head loupe	Medical	Indian	Pc	1	
4	Direct ophthalmoscope	Medical	Neitz/other	Set	1	
5	Distance vision charts (electric)	Medical	Indian	Pc	1	
6	Near vision charts	Medical	Indian	Pc	1	
7	Snellen chart	Medical	Local	pc	2	
8	Streak retinoscope	Medical	Neitz/other	Set	1	
9	Lensometer	Medical	Indian	Set	1	
10	Trial lens set with trial frame	Medical	Indian	Set	1	
11	Edging machine	Medical	Indian	Set	1	
12	CR cutter	Medical	Indian	Pc	1	
13	Optical fitting tools	Medical	Indian	Set	1	
14	IPD scale	Medical	Local	Pc	1	
15	Big mirror	Medical	Local	Pc	1	
16	Foreign body removal spud	Medical	Indian	Set	1	
17	Lap top/computer	Office	Local	set	1	

ग. फर्निचर तथा अन्य सामग्रीहरू

SN	Furniture	Unit	Quantity	Remark
1	Chair for patients waiting	Pc	2	
2	Benches for patients waiting	Pc	2	
3	Optical show case /rack set for optical display & consumable	Set	1	
4	Table for eye examination & office	Pc	2	
5	Chair for eye examination and office	Pc	2	
6	Table for trial set	Pc	1	
7	Water jug drinking water	Set	1	
8	Revolving stools for examination room	Pc	1	
9	Wooden stools for optical fitting	Pc	1	
10	Storage shelves for store	Set	1	
11	Door mats for dust control	Set	1	
12	Dustbin for rubbish store	Pc	2	
13	Display boards for promotion/publicity	Set	1	
14	Light system set	Set	1	
15	Stand Fan for examination, optical fitting & office	Pcs	3	

घ. औषधीहरू:

SN	Particulars	Unit	Quantity	Remark
1	Xylocaine 4% eye drops	vail	1	
2	Flourescein strips	box	1	
3	Cotton and gauze	pc	1	
4	Povidine 5% drops	bottle 500 ml	1	
5	Plastic eye shield	pc	10	
6	Savon solution	bottle 500 ml	1	
7	Antiseptic (spirit) had wash	bottle 500 ml	1	
8	Normal saline	bottle 500 ml	1	
9	Syring (5 ml)	pc	10	

ड. चशमा फ्रेमहरु :

SN	Frame	Unit	Quantity	Remark
1	Baby frame (plastic and metal)	Pc	25	
2	Squire metal and plastic frame	Pc	25	
3	Oval Plastic and metal frame	Pc	25	
4	Round plastic and metal frame	Pc	25	
5	Pilot or aviator plastic and metal frame	Pc	25	
6	Cat eye plastic and metal frame	Pc	25	
7	Octagon plastic and metal	Pc	25	
8	Pantoscopic round oval plastic and metal	Pc	25	
9	Baby sun glasses	Pc	25	
10	Gents sun glasses	Pc	25	
11	Ladies sun glasses	Pc	25	
12	Selvet	Pc	1	
13	Hardbox/soft cover	Pc	50/50	

च. सिसाहरु :

SN	Lens power range	Unit	Quantity	Remarks
1	-0.25 sph to -6 sph	Pair	48	
2	+0.25 sph to +4 sph	pair	32	
	Compound single vision	pair		
4	-0.25 sph to - 6Dsph/ - 2 cyl	pair	24	
5	+0.25D sph to+4 ds/+2 cyl	pair	16	
6	Cross compound	pair		
7	+0.25Dsph to +1.75/-2cyl	pair	8	
	Bifocal			
8	Plano/add+1 to +3D	pair	30	
9	+0.25 sph to +2 sph add+1 to +3D	pair	8	
10	-0.25 sph to -2 sph add +1 to +3D	pair	8	
11	-0.25 cyl to -2 cyl*90/+0.25 cyl to +2 cyl*180 add +1 to 3D	pair	8	

छ. स्टेशनरीहरु (Stationary)

SN	Particulars	Unit	Quantity	Remark
1	OPD cards	Pack	500	
2	OPD Register	Pc	1	
3	Referral register	Pc	1	
4	Optical order register	Pc	1	
5	Income register	Pc	1	
6	Stock book	Pc	1	
7	Cash bill	Pack	500	
8	Carbon paper	Pack	1	
9	Stapler and pins	Set	1	
10	Gum, glue stick etc	Set	1	
11	School health register	Pc	1	
12	School vision testing cards	Pc	10	
13	Rural clinic manual	Pc	1	
14	Pens, pencils	Pc	12	
15	Visitor register	Pc	1	

ज. प्रतिवेदनका नमूनाहरु (Reporting Formats)

1. Summary of patient treated/ screened in a year

Patient treated: age & sex distribution											
Month/age	0-18		19-34		34- 49		>50		Total in gender		
	Male	Female	Male	Female	Male	Female	Male	Female	Male	Female	Total
Jan									.	.	.
Feb									.	.	.
Mar									.	.	.
Apr									.	.	.
May									.	.	.
Jun									.	.	.
Jul									.	.	.
Aug									.	.	.
Sep									.	.	.
Oct									.	.	.
Nov									.	.	.
Dec									.	.	.
Total

2. Summary of medicine user in a year

Medicine user (Age & gender distribution)											
Month	0-18		19-34		35 -49		>50		Total in gender		
	Male	Female	Male	Female	Male	Female	Male	Female	Male	Female	Total
Jan									.	.	.
Feb									.	.	.
Mar									.	.	.
Apr									.	.	.
May									.	.	.
Jun									.	.	.
Jul									.	.	.
Aug									.	.	.
Sep									.	.	.
Oct									.	.	.
Nov									.	.	.
Dec									.	.	.
Total

3. Summary of spectacle user in a year

Optical user (Age & gender distribution)											
Month	0-18		19-34		34- 49		>50		Total in gender		
	Male	Female	Male	Female	Male	Female	Male	Female	Male	Female	Grand Total
Jan									.	.	.
Feb									.	.	.
Mar									.	.	.
Apr									.	.	.
May									.	.	.
Jun									.	.	.
Jul									.	.	.
Aug									.	.	.
Sep									.	.	.
Oct									.	.	.
Nov									.	.	.
Dec									.	.	.
Total

4. Summary of Target vs Outputs in a year

Target VS Achievement			Year																								
SN	Description	Total	Jan		Feb		March		April		May		June		July		Aug		Sept		Oct		Nov		Dec		
		Target	output	Target	output	Target	output	Target	output	Target	output	Target	output	Target	output	Target	output	Target	output	Target	output	Target	output	Target	output	Target	output
A. Clinical																											
1	Registration/consultation	0	-																								
2	Medicine user	0	-																								
3	Spectacle user	0	-																								
4	Minor Surgery	0	-																								
5	Log for cataract surgery	0	-																								
B. Outreach																											
1	Community screening	0	-																								
	No of Pts screened	0	-																								
	Log for cataract surgery	0	-																								
	No of spectacle user	0	-																								
2	School screening	0	-																								
	No of student screened	0	-																								
	No of spectacle user	0	-																								
C. Management																											
1	Management meeting	0	-																								
2	Staff meeting	0	-																								
3	Other activities	0	-																								
D. Revenue collection																											
1	Registration/consultation	0	-																								
2	Medicine sale	0	-																								
3	Optical sale	0	-																								
4	Minor surgery	0	-																								
5	Bank interest	0	-																								
6	Other income	0	-																								

कार्यपालिकाबाट स्वीकृत मिति: २०७६।०९।१५

प्रमाणीकरण मिति: २०७६।०९।२०

आज्ञाले,
महाप्रसाद दंगाल
प्रमुख प्रशासकीय अधिकृत